

Uddannelsespolitik for professionshøjskole- og erhvervsakademisektoren

Den 26. januar 2021
Sagsnr. S-2020-920
Dok.nr. D-2021-8213
bba/yk

Notatet giver en opdateret uddannelsespolitik for Akademikernes ageren i forhold til professionshøjskole- og erhvervsakademisektoren.

1. Kvaliteten af praktikken

Professionsbacheloruddannelsernes særkende er deres praksis- og professionsbasering. Der er for de forskellige professionsbacheloruddannelser forskellige balancer mellem teori og praksis og omfanget af henholdsvis undervisning og praktik fastlægges i de nationale uddannelsesbekendtgørelser. Nogle uddannelser har således kun et praktikforløb, mens andre har flere praktikperioder.

For alle uddannelserne gælder, at kvaliteten af praktikken er betingende for uddannelseskvaliteten. Studerende møder praksis gennem praktikophold, gennem undervisernes praksiserfaring samt gennem praksisinddragelse i undervisningen. Hensigten er, at viden fra praksis trækkes ind i undervisningen, og at den studerende som del af uddannelsen får mulighed for at anvende det lærte fra undervisningen i praksis.

Vekseluddannelsesprincippet er bærende for professionsbacheloruddannelserne og kobler de studerende til uddannelsernes interessenter og arbejdsmarked. Den stærke kobling mellem praktik og teori afspejler sig da også generelt i smidig overgang fra uddannelse til første job som nyuddannet.

Praktikophold og særligt første praktikophold kan opleves som et virkelighedstjek for den studerende, og der ses da også frafald efter praktikopholdet. Det er afgørende for kvaliteten af praktikken, at uddannelsesinstitutionen sikrer, at der sker en forventningsafstemning med de studerende, således at de studerende klædes bedst muligt på til den virkelighed, der venter dem ude i praktikken. Og på samme vis, at uddannelsesinstitutionen sikrer en forventningsafstemning med praktikstederne om, hvad de kan forvente af kompetencer, som den studerende kommer med.

I det hele taget finder Akademikerne behov for, at kvalitetssikringen af praktikforløbene tillægges større fokus på uddannelserne herunder, at der formuleres tydelige rammer for praktikken og kvalitetskrav til praktiksted og til den ansvarlige for den studerendes praktikforløb.

2. Praksisnær forskning

Erhvervsakademiernes og professionshøjskolernes deltagelse i eksterne F&U-samarbejdsprojekter med erhvervsliv og universiteter er med til at sikre, at ny viden indgår i undervisningen og undervisningen dermed

holder sig på forkant. Eksterne F&U-projekter er samtidig en måde, hvorpå uddannelsesinstitutionerne bidrager til at skabe ny viden til gavn for erhvervsliv og arbejdsmarked generelt.

Det er endvidere afgørende for kvaliteten af erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelserne, at underviserne deltager i F&U-forløb, således at den praksisnære og anvendelsesorienterede forskning indgår i undervisningen. Derfor er der behov for, at bevillingerne til F&U øges for erhvervsakademierne og professionshøjskolerne også med henblik på at være interessante samarbejdspartnere med andre forskningsmiljøer, eksempelvis på universiteterne.

3. Genopretning af uddannelsesbevillingerne

De videregående uddannelser blev, fra 2015 – 2019, beskåret med årligt 2 pct. omprioreringsbidrag og milliardbesparelserne har naturligvis haft konsekvens for kvaliteten af uddannelserne. Det er glædeligt, at omprioreringsbidraget med finansloven fra 2020 er blevet fjernet, men besparelserne har ikke desto mindre efterladt et hul, der inden for en rimelig tidshorisont bør genopfyldes.

4. Justering af dimensioneringsmodellen

Den nuværende dimensioneringsmodel fra 2014 blev evalueret i 2018. Uddannelsesministeren har endnu ikke taget stilling til opfølgningen på evalueringen, men forventningen var før coronakrisen, at der skulle foreligge nye rammer for en fremadrettet dimensionering af de videregående uddannelser i starten af det nye år.

Det er vigtigt, at der til stadighed tilstræbes en god balance mellem udbud af uddannelsespladser og efterspørgsel efter nyuddannede fra de videregående uddannelser. Fremadrettet vil der derfor fortsat være behov for et værn mod overuddannelse, men den nuværende dimensioneringsmodel er for bagud skuende, idet den alene baserer sig på ledighedstal for de seneste ti års dimittendårgange, ligesom modellen ikke tager hensyn til forskelle mellem de regionale arbejdsmarkeder.

Der er derfor behov for at justere dimensioneringsmodellen på særligt to forhold: 1. Fra at være landsdækkende til i højere grad at tage højde for de regionale arbejdsmarkeders forskellige behov for uddannet arbejdskraft. 2. Fra alene at være bagud skuende til også at tage højde for fremskrivninger af forventet efterspørgsel på uddannelserne.

5. Spredning af uddannelsessteder (uddannelsesstationer)

Erhvervsakademierne og professionshøjskolerne har en geografisk spredning i Danmark, der gør dem i stand til at nå ud til unge, som måske ikke vil søge til en af de store uddannelsesbyer. Uddannelsesinstitutionerne løfter således en vigtig samfundsopgave.

Hensynet til geografisk spredning af uddannelsessteder skal dog altid balancere hensynet til et godt studiemiljø, uddannelseskvalitet og ordentligt fagligt miljø. For at sikre den faglige kvalitet af uddannelserne

er det således afgørende, at uddannelsesstationerne rundt om i landet har en tilstrækkelig volumen i studenteroptag.

6. Sammenhæng og fleksibilitet i uddannelsessystemet

De forskellige uddannelsesstyper i det videregående uddannelsessystem har forskelligt særkende, men der er ikke desto mindre sket en vis tilnærmelse indenfor de senere år. Professionsbacheloruddannelserne er praksisbaserede, men i forhold til tidligere har de fået et styrket fokus på anvendt forskning, ligesom universitetsuddannelserne er forskningsbaserede, men med styrket fokus på praksis. Der er således i de senere år kommet øget fokus på den anvendte forskning på professionsbacheloruddannelserne på samme vis, som der for universitetsuddannelserne er kommet øget fokus på praksis.

Akademikerne var tilbage i 2011 fortalere for at samle de videregående uddannelser under ét ministerium blandt andet med henblik på at skabe bedre sammenhæng og fleksibilitet i det videregående uddannelsessystem. Efter snart ti år under samme ministerium synes tiden nu at være kommet til at realisere en fælles vision for sammenhæng og fleksibilitet i uddannelsessystemet, der respekterer de forskellige uddannelsesstypers særkende og som bygger på en anerkendelse af, at alle uddannelser i uddannelsessystemet har en værdi i sig selv.

En vision om, at alle unge, der står for at skulle vælge uddannelse, skal kunne se en klar og tydelig uddannelsesvej, der giver dem mulighed for at uddanne sig, så langt evner og motivation rækker. Uanset hvilken indgang til uddannelsessystemet, og uanset om vejen måtte gå på tværs af uddannelsesinstitutioner.

Konkret er der derfor behov for at se på, hvorledes overgangen fra erhvervsakademiuddannelserne til professionsbachelorniveau og fra professionsbacheloruddannelserne til kandidatniveau kan gøres mere smidig.

7. Styringseftersyn på professionshøjskolerne og erhvervsakademierne

Uddannelsernes institutionstilhørsforhold er under ændring i disse år. Diplomingeniøruddannelserne udbydes i dag både på universiteter og professionshøjskoler, ligesom konstruktøruddannelsen udbydes på såvel professionshøjskoler og erhvervsakademier. Det er i det hele taget ikke muligt at tegne et entydigt billede af uddannelsernes institutionstilhørsforhold. En tendens der forstærkes af, at universiteterne optager professionsbachelor på kandidatuddannelser samt udbyder særlige kandidatuddannelser for visse professionsbachelor.

Ændringerne i organisationslandskabet på lønmodtagerside kan ses som et naturligt svar på arbejdsmarkedets øgede kompetencekrav for visse uddannelsesgrupper. For at kunne imødekomme de øgede kompetencekrav, har professionsbachelor de senere år, haft mulighed for at videreuddanne sig til kandidatniveau, direkte eller med krav om supplering.

Fremover er det forventningen, at endnu flere fysioterapeuter, jordemødre og ergoterapeuter vil videreudanne sig til kandidatniveau. En tilsvarende udvikling forventes ligeledes for bygningskonstruktører. Som følge af udviklingen i organisationslandskabet og uddannelsesbilledet i øvrigt, herunder mulige overgang til universiteterne m.m., er institutionernes vedtægter ikke længere i overensstemmelse med intentionerne i reguleringen af området.

Den tidligere regering satte et styringseftersyn på professionshøjskole- og erhvervsakademisektoren på sit lovprogram for første halvår af 2019, men arbejdet nåede aldrig at blive igangsat. Formålet var at vurdere, hvorvidt de styringsmæssige rammer understøtter institutionernes samfundsmæssige betydning og ansvar. Dette arbejde bør igangsættes, således at professionshøjskolernes og erhvervsakademiernes styrende organer får en tidssvarende repræsentation, der dels afspejler det ændrede organisationsbillede på lønmodtagerside, dels afspejler udviklingen i kompetencekravene på arbejdsmarkedet.